

A múzeumok szabályrendszere

Tóth Ferenc: *MűKincsTár. Művészeti közgyűjtemények Magyarországon 1802–1906*

FARKAS ZSUZSA

Szépművészeti Múzeum, MúzeumCafé könyvek 3., Budapest, 2017, 448 oldal

A magyar múzeumi rendszer kialakulása a 19. században érdekes folyamat, melyről már több aspektusból olvashattunk. A Magyar Nemzeti Múzeum utódai, a „kiszakadt” részek: az újabb múzeumok keresik létük első pillanatát, az első tárgyak történetében vélik felfedezni megalakulásukat. Az 1802-ben megalakult Széchényi Könyvtár rögvest listázta, lajstromozta bázisát. Tóth Ferenc most megjelent könyve a Széchényi Könyvtár megalakulásával, egykori anyagának újragondolásával kezd a jól ismert történetet, majd a tárgyak növekedési ütemét követi. Az első részben a Nemzeti Múzeum épületének felépítését és a beköltözés folyamatát írja le. E pillanattól kezdve megindult a gyűjtés, és a század végére a múzeum megtelt. A telítettség az európai minták alapján először technikai alapú, majd idővel az egyetemes és magyar tárgyak szétválasztásával osztódáshoz vezetett.

A kötet nagy hangsúlyt fektet a működési szabályzatokra, a működtetők szerepére. A függelék tartalmazza az első, 1807-ben

érvényben volt „elintézés” (szabályzatot), utasításokat 1859-ből, majd számos későbbi működési regulát a személyzet számára néhány előterjesztésen, törvénycikken és az utolsó, 1889-es működési szabályzaton kívül. E forrásokkal pontosan kijelöli a múzeumi szakma mozgásterét, lehetőségeit.

Tóth Ferenc PhD-dolgozata *A Szépművészeti Múzeum modern külföldi gyűjteményének létrehozói* címet viselte. E munka továbbfejlesztett, bővített változata könyv alakban *Donátorok és képtárépítők. A Szépművészeti Múzeum modern külföldi gyűjteményének kialakulása* címmel jelent meg (Budapest, 2012). Ezt a munkáját továbbfejlesztette, feltárta az előzményeket, és végigfutott a teljes 19. századon, szinte az összes osztályon, tárgycsoporton. Felsorakoztatja a legfontosabb szakirodalmat, 500 jegyzettel támogatja meg a mindenkor pontosságra törekvő ténysorozatot. Rámutat arra, hogy mit tehet egy-egy vezető és gyűjteménykezelő, s azt, hogy milyen anyagi forrásaik voltak.

A vaskos kötet kétharmadánál érkezünk el a Szépművészeti Múzeum létrehozásának részletes leírásához. A múzeumok fejlődésének ütemét lökészerűen az határozta meg, hogy az épületekben a hely szűkössé vált, a raktározási lehetőségek akadályokba ütköztek. A specializálódás folyamata egész Európában a magyarhoz hasonlóan zajlott. A század végére megalakult az Iparművészeti és a Mezőgazdasági Múzeum. A Történelmi Képcsarnok és a néprajzi tár is önálló bemutatási lehetőséget kapott, a Szépművészeti Múzeum megalakulása pedig újabb bővülést jelentett a 20. század elején.

Mindezek 120 fekete-fehér képpel, Salát Zoltán Péter és csapata erre az alkalomra tervezett betűivel, szépen kivitelezett formában kerülnek elénk. Érdekes lesz a szerző következő vállalkozása, mely a Szépművészeti Múzeum 20. századi történetének feldolgozását ígéri. Jó lenne megérni, hogy a 21. század elején lezajlott fordulatokról és eseményekben gazdag történetéről is be lehessen számolni.